

**Sewε na wi yen na para
ESITERI
wi senre na
Sewε wi nawa senre**

Esiteri sewε wi yen na para jasumboro wa senre na, na wila wi yeε go ki pere, jango mboo woolo pe sho.

Ki kagala kaa pye Perisi tara wunlunana Serisesi wi wunluwo sanga wi ni. Zhufuye pe gbowa la songoro ma kari pe tara. Een fo pele la koro wa Perisi tara bere. Ki Perisi tara wunluwo po pila saa Babiloni tara wunluwo pi jan. Wunlunana Serisesi wila wi jo wi wa, mee Esiteri wi pori wi jo. Esiteri wila pye Zhufuye jo na wila pye ma yon fo jenge. Ki sanga wi ni, tara ti togboo shyen woo na paa pye na yinri Hama, a wi si yon le Zhufuye pe na mbe pe tongo mbe pe ko pew. A Esiteri wi ndoje Maridoshe wi si yiri ki yon leme pi koro na. Kona, a Esiteri wo naa Maridoshe wi ni pe si gbogolo, ma ngbeli, ma pe woolo pe sho.

Yenjele li mege kii yeri wa sewε wi ni, een fo Yenjele lili woolo pe sho yege nga na, sewε wi yen na para ko na. Esiteri wi ndoje wila wi pye fo:

Ambo ki jen na kaa pye ki wagati na wi kala lo ma li ti ma pye wunlunjo (Esite 4.14b).

Zhufuye pe feti na pe yinri «Purimu», ki sewε na wi yen na wi yirisaga konaa wi koro wi yege yuun we kan fun.

SEWE wi yen ma koonlo yege nga na

Esiteri wila pye wunlunjo 1-2

Hama wila pye na jaa mbe Zhufuye pe gbo 3.1-15

Maridoshe wila Esiteri wi yenri wi pe saga 4.1-17

Wunlunaja wila Maridoshe wi gbogo 5-6

Paa Hama wi gbo 7.1-10

Zhufuye paa pe juguye pe gbo 8.1-9.19

Paa Purimu feti wi pye 9.20-32

Seriseri naa Maridoshe paa fannga ta fo jenge 10.1-3

*Wunlunaja Serisesi wila sogolo
gbolo sogo wi tara woolo pe kan*

¹ Ki kagala ngele laga, ke pye wunlunaja Serisesi† wi sanga wo ni. Serisesi wila pye naa wunluwo pi piin kinda cenme naa nafa ma yiri koloshyen (127) go na, maga le wa Endi tara ti na fo ma saa ki wa Kushi† tara ti na.

² Ki wagati wi ni, wunlunaja Serisesi wila pye ma cen wa wi wunluwo jongo ki na, wa wi wunluwo ca Suzi† ki ni.

† **1:1 1.1:** Wunlunaja Aritaserisesi wo nungba wo paa pye na yinri Serisesi; Aritaserisesi mege ko yen Eburuye senre ni. Serisesi mege ko yen Gireki senre ni. Ki yaa pye ndee Serisesi wo wila pye wunlunaja Seriseri Kongbanna maga le yele cenme tijere naa nafa tijere ma yiri kogoloni (486) wolo li na ma saa gbon yele cenme tijere naa nafa taanri ma yiri tijere (464) wolo li na, na Zhezu wi fa se (Esidi 4.6). † **1:1 1.1:** Kushi tara, Lewoolo tara laga ko kayi. Kila Ezhipiti tara laga ka le ma saa pinle Sudan tara laga ka ni. † **1:2 1.2:** Nala wo ni Suzi ca pa ki yen wa Iran tara.

³ Wi wunluwo pi yeŋe taanri wolo li ni, a wì si sogolo gbolo sogo wi tara teeŋe pe ni fuun poro naa wi legboolo pe kan. Perisi tara naa Medi tara malingboonlo teeŋe, naa legboolo konaa tara teeŋe pàa pye wa wi ni.

⁴ A wì suu wunluwo pi yarijende tawa pi gbogowo po naa wi wunluwo pi gbogowo pi naga pe na piliye legere ni, ko yen fo piliye cenme naa nafa tijere (180) ni.

⁵ Ko piliye yo kongolo, a wunlunana wì si sogolo gbolo sogo piliye koloshyen ni wi wunluwo ca Suzi woolo pe ni fuun pe kan, legboolo ma pinle lepigile ke ni, wa wi wunluwo go laga nango kologo ki ni.

⁶ Len jese paritiyonro fire fire naa nganra woro la pye ma po, ma yannga yannga wa. Pàa ti popo maribiri sinndere tiyagala na len mangala figile figile naa yengele yengele ni, ngele pàa lele warifuwe vegembeŋe ni. A pè si te naa warifuwe sinleyaara[†] tegetege tara laga nga pàa wologo ki na; ko la pye porifiri sinndere yenre ni, naa maribiri sinndere fire, naa nakiri sinndere konaa maribiri sinndere woro ni.

⁷ Pàa pye na leele pe kaan paa woo te wojengele cenle legere ni. Pàa pye na paan wunlunana wi duven wi ni legere legere, ma yala wila wi kee ki sanga yege nga na ko ni.

⁸ Jorowo sila pye wa, ma daga mbe wo mbe gbon yege nga na ki wogo na; katugu wunlunana wila ki yo wi go tunmbyeele pe ni fuun pe kan

[†] **1:6 1.6:** Kila pye faa, liwen gboo na, leele mbele pè yeri pe ma sinle ma sangasanga sinleyaara na sila kaa (Amo 6.4).

ma yo paa lere nungba nungba pyew wi kaan, mbe yala nga wila jaa ko ni.

⁹ Wunlunjo Vasiti wila sɔgɔlɔ gbɔlɔ sɔgɔ fun jɛɛɛ pe kan wa wunlunana Serisesi wi wunluwo go ki ni.

*Wunlunjo wi sila logo
wunlunana wi yeri,
a wunlunana wuu wa*

¹⁰ Pilige koloshyen wogo ki na, ma wunlunana Serisesi wi ta wi nawa pi yinggi wi na duven na wila wo wi kala na, nambala koloshyen mbele paa san, a pe pye wi yeera tunmbyeele: Mehuma, naa Bizita, naa Haribona, naa Bigita, naa Abagita, naa Zetari konaa Karikasi, a wi si tunngo yo pe kan,

¹¹ ma yo pe sa wunlunjo Vasiti wi pye wi pan wi yere wunlunana wi yege sɔgowo wi wunluwo njala li ni wa wi go na, jango mboo tiyɔnwɔ pi naga janwa wo naa legboɔlɔ pe na, katugu wila pye ma yon jate.

¹² Een fo, a wunlunjo Vasiti wi si je, wii yenle mbe pan mbe yala wunlunana wi senre ti ni, to nda wila yo nambala mbele paa san, a pe pye wi yeera tunmbyeele pe kan, a pe saa ti yo wi kan we. Ki pye ma, a ki si wunlunana wi ya fo jenge, maa nawa pi ngban wi na fo jenge.

¹³ Kona, a wunlunana wi si para tijinliwe fenne mbele paa wagati wi jen pe ni, katugu kila pye wi ma wunluwo kala li yege wo, wo naa ngasegele jenfenne konaa kiti kongo jenfenne pe ni,

¹⁴ poro mbele paa pye wi tanla we. Poro la wele Karishena, naa Shetari, naa Adimata,

naa Tarisisi, naa Meresi, naa Marisena konaa Memukan. Ki nambala koloshyen poro paa pye Perisi tara naa Medi tara teelee wele, ma yongo wunlunana wi ni. Poro paa pye wunluwo pi censara kongbannda ti na.

¹⁵ Wila pe pye fo: «Yingi we daga mbe pye wunlunjo Vasiti wi na mbe yala lasiri kongolo ke ni? Ma jen mi wunlunana Serisesi, tunngo nga mi yo na tunmbyeele pe kan, a pe saa yo wi kan, wii yenle mbege pye.»

¹⁶ A Memukan wi sigi yo wunlunana wo naa tara teelee pe yegge na ma yo fo: «Wunlunjo Vasiti wi kajoggo pye, een fo wi sigi pye wunlunana wo nungba na, wigi pye tara teelee pe ni fuun pe na, naa leele mbele fuun pe yen wa wunlunana Serisesi wi wunluwo tara kindaye pe ni fuun pe ni pe na.

¹⁷ Ma jen wunlunjo wi nga pye, pe yaa ki yo jeele pe ni fuun pe kan. Kona pe yaa la pe penne pe tifaga, mbaa yuun fo: «Wunlunana Serisesi wila tunngo kan ma yo wunlunjo Vasiti wi pan wi yere wi yegge sogowo, een fo wi sila yenle mbe pan.»

¹⁸ Mbege le nala wo na, Perisi tara teelee naa Medi tara teelee pe jeele pe ni fuun pe yaa nga wunlunjo Vasiti wi pye ki logo mbaa ki senne nungba ti yuun wunlunana wi tara teelee pe na. Pa pe yaa la pe penne pe tifaga mbaa kayanga nii pe ni.

¹⁹ Na kaa pye ki wunlunana wi ndanla, wi kondegele la tegge, peli yonlogo wa Perisi tara naa Medi tara fenne pe lasiri sewe wi ni, jango liga ka ya mbe kannga, mbege naga fo Vasiti wii daga

mbe pan mbe yere wunlunana Serisesi wi yege sogowo naa. Wunlunana wi wunlunjo censaga ki sho wi yeri wigi kan jele wa yege yeri, na wi mbonro Vasiti wi na.

²⁰ Wunlunana, na ma kondegele li senre tiga ka gbɔn ma wunluwo tara ti laga ki ni fuun ki ni, pa jele pe yaa la pe penne pe gbogo, legboolo mbe pinle lepigile ke ni.»

²¹ A ki senre ti si wunlunana wo naa wi tara teepe pe ndanla. A wunlunana wi si tanga Memukan wi yerewe senre ti na.

²² A wi si sewe torogo wi wunluwo tara lagapyew ki ni. Wila lara pyew ti seweele pe yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo po ni konaa cengele ngele fuun ke yen wa ke senre to ni. Kila yo wa ki seweele pe ni fo nambala pe ni fuun pe daga mbe pye pe yinre ti go na, paa pe cengele ke senre to yuun.

2

Paa Esiteri wi wo maa pye wunlunjo

¹ Ki kagala ke punjo na, a wunlunana Serisesi wi nanjbanwa pi si sogo wi na. A wi si nawa to Vasiti wi na, naa nga wila pye wi na ki na, konaa nga kila kon ma tege wi kanngolo ki na.

² Ki pye ma, nambala mbele paa pye na tunngo piin wunlunana wi kan pe sho fo: «Ye ti we sa sumbono nana mbajeenle mbele pe yonyon jenge pele lagaja wunlunana wi kan.

³ Wunlunana wi teepe pele tegetege wi wunluwo tara ti lagapyew ki ni, poro mbe sumbono nana mbajeenle mbele pe yonyon pe ni fuun pe

gbogolo laga nunḡba wa wunluwɔ ca Suzi ki ni, wa jɛɛ go ki ni. Pe pe le wunlunaṇa wi go tunmbyee Hegayi ṇa pè san wi kɛɛ wila wele pe na, wo ṇa pè tɛgɛ wila jɛɛ pe kɔrɔsi we. Wila pe wire gbegelesinme yaara ti kaan pe yeri.

⁴ Sumboro ṇa kala ka ka wunlunaṇa wi ndanla, wo yaa pye wunlunjo Vasiti wi yonlo.»

A ki wogo kɪ si wunlunaṇa wi ndanla, a wì sigi pye ma.

⁵ Zhufuye naṇa wà la pye wa wunluwɔ ca Suzi ki ni, pàa pye naa yinri Maridoshe. Pàa pye naa to wi yinri Yayiiri, na Yayiiri to wi yinri Shimeyi, nɛ Shimeyi to wi yinri Kishi ma yiri wa Benzhamɛ cɛnɛ li ni.

⁶ Babiloni tara wunlunaṇa Nebukanezari wila leele mbele koli wa Zheruzalemu ca ma kari pe ni wa kulowo pi ni, ma pinɛ Zhuda tara wunlunaṇa Yekoniya wi ni, Maridoshe wila pye pe ni†.

⁷ Wo wila Hadasa† ṇa pe yinri Esiteri wi gbegele. Ki sumboro wila pye Maridoshe wi to wi nɔsepyo lenaṇa wo pyo. Wi to naa wi nɔ pàa ku. Sumboro wila yon fɔ jɛngɛ. Esiteri wi to naa wi nɔ pe kunḡolo, a Maridoshe wì suu lɛ maa gbegele paa wi yɛera sumborombyo yɛn.

⁸ Kì pye ma, naa pàa kaa wunlunaṇa wi konɔ kanga naa wi kondegele li senre ti yari, a pè si sumbonɔ legere gbogolo wa wunluwɔ ca Suzi ki ni, ma pe le Hegayi wi kɛɛ wila wele pe na. Pàa

† 2:6 2.6: 2 Wunlu 24.10-16; 2 Kuro 36.10 † 2:7 2.7: Eburuye senre ti ni, Esiteri mege koyi ṇga Hadasa. Esiteri mege ko yɛn Babiloni tara fenne senre ni, ṇga pàa taga sumboro wi na.

kari Esiteri wi ni fun wa wunlunana wi go ma saa wi le jeele pe korosifo Hegayi wi kee.

⁹ A sumboro wi kala li si Hegayi wi ndanla, a wila kajenge piin wi kan. A wi si fyeele ma wi wire gbegelesinme yaara ti kan wi yeri, naa yaakara nda ti daga mbe kan wi yeri ti ni, konaa sumbono tunmbyeele koloshyen mbele paa wo wa wunlunana wi go mbe kan wi yeri pe ni. A wi si censaga nga ki yon ma we ki ni fuun na wa jeele pe go ki ni ko kan Esiteri wo naa wi sumbono tunmbyeele pe yeri.

¹⁰ Esiteri wi sila wi cenle naa wi go woolo pe naga lere na, katugu Maridoshe wila ki yo wi kan ma yo wiga kaga yo lere kan.

¹¹ Pilige pyew Maridoshe wila pye na yanri na torotoro le jeele pe go yeyongo ki na, jango mbege jen na kaa pye Esiteri wi yen ngbaan konaa paa wi piin yeghe nga na.

¹² Sumbono pe ni fuun paa daga mbe pe yee gbegele yenge ke ma yiri shyen ni, mbe yala nga kila teghe jeele pe yee gbegewe mbe yon ki wogo ki ni, katugu ko wagati wo wila kon ma teghe pe yee gbegewe pi mege ni. Yeyen kogoloni yo pe ma pye ma pe yee gbegele sinme mba pe yinri miiri pa ni, mbe si yeyen kogoloni sannya yi pye mbe pe yee gbegele nuwo taanyaara naa jeele wire yonsinme yaara ni. Ko pungo na, ki mee gbon sumboro nungha nungha pyew wi na wi ye wa wunlunana Serisesi wi korogo.

¹³ Na sumboro wi kaa kee wa wunlunana wi korogo sanga na ni, yaraga nga fuun wila jaa, pe maga kan wi yeri, jango wi yiri ki ni wa jeele pe go ki ni mbe kari wa wunlunana wi go ki ni.

¹⁴ Wi ma ye wa yonlokogo mbe si yiri wa ki goto pinliwe ni, mbe si sa ye wa jele go shyen wogo ki ni, mbe pye Shaashigazi wi kee na, wunlunana wi go tunmbyee na wila pye wunlunana wi cenfenne pe korosifo we. Ko sumboro wo na songoro wa wunlunana wi yeri naa, kaawo wi kala mbe pye wunlunana wi na konaa wuu mege yeri.

¹⁵ Maridoshe wi to wi nosepyo lenana Abihayili wi sumborombyo Esiteri na Maridoshe wila le ma gbegele, naa kila kaa gbon wi na wi ye wa wunlunana wi go ki ni, wi sila yaraga ko ka kpe yenri mbe taga wa nda Hegayi wila ti senre yo wi kan ti na, wo na wila pye wunlunana wi go tunmbyee konaa ma pye jele pe korosifo. Esiteri wi kala laa mbele fuun pa wi yan pe ndanla.

¹⁶ Paa kari Esiteri wi ni wa wunlunana Serisesi wi yeri wa wunluwo go ki ni, yele li yenge ke wogo ki ni, ko nga pe yinri Tebeti[†] yenge ye; ko la pye wi wunluwo pi yele koloshyen wolo li ni.

¹⁷ A Esiteri wi si wunlunana wi ndanla ma we jele sanmbala pe ni fuun pe na. A wi kajenge naa kagbaraga pye wi kan ma we sumbono nana mbajeenle pe ni fuun pe na. A wi si wunluwo njala li kan Esiteri wi kan, maa tege wunlunjo Vasiti wi yonlo.

¹⁸ Ki pye ma, a wunlunana wi si sogolo gbolo sogo wi legbolo naa wi tunmbyeele pe ni fuun pe kan Esiteri wi gbogowo pi kala na, ma kon lambo wi na wa wi wunluwo tara kindaye pe ni,

[†] **2:16 2:16:** Tebeti yenge ki ma saa yala desamburu yenge naa zhanviye yenge ki ni.

ma yarikanra legerɛ torogo leele pe kan, ma yala wi kɛɛ ki mbe ya sanga yɛgɛ na ŋga ni ki ni.

Maridoshe wɪla wunlunaŋa
Serisesi wi sho
pe suu gbo

¹⁹ Naa pàa kaa sumbonɔ nana mbajɛɛnɛ pe gbogolo ki shyen wogo ki na[†], Maridoshe wɪla pye ma cɛn wa wunlunaŋa wi yeyongo ki na.

²⁰ Esiteri wo na, wi sila wi go woolo naa wi cɛnɛ woolo pe naga wunlunaŋa wi na, ma yala yɛgɛ ŋga na Maridoshe wɪla ki yo maga ŋgban wi ni ki ni. Esiteri wɪla pye na nuru Maridoshe wi yeri paa yɛgɛ ŋga na wɪla pye na nuru wi yeri sanga ŋa ni wɪla wi lɛ naa gbegele we.

²¹ Ki piliye yi ni, ma Maridoshe wi ta wɪla pye na cɛn le wunlunaŋa wi yeyongo ki na, a wunlunaŋa wi yeyongo kɔɔsifɛnnɛ shyen, Bigitan naa Tereshi, pɛ si nawa ŋgban wunlunaŋa Serisesi wi kala na, nɛɛ pyelɔmɔ jaa mboo gbo.

²² A Maridoshe wɪ sigi wogo ki logo. A wɪ sigi yo maga naga wunlunɔ Esiteri wi na. A Esiteri wɪ si saa ki yo wunlunaŋa wi kan Maridoshe wi mɛgɛ na.

²³ A pɛ sigi kala li cancan ma wele, maga jɛn ma yo li yen kaselege. Kɪ pye ma, a pɛ si ki nambala shyen pe to tige na. A pɛ sigi wogo ki yonlogo wa wagati kapyegele sɛwɛ wi ni wunlunaŋa wi yɛgɛ na.

[†] **2:19 2:19:** Nga kɪ yo fɔ: *Naa pàa sumbonɔ nana mbajɛɛnɛ pe gbogolo ki shyen wogo ki na:* Ki mbe ya logo fɔ: Naa pàa kaa sumbonɔ nana mbajɛɛnɛ pe gbogolo wa jɛɛɛ pe go shyen wogo ki ni.

3

Maridoshe wila Hama wi nawa pi ngban

¹ Ko kagala koro pungo na, a wunlunana Serisesi wi si Agagi[†] setirige pyo Hamedata wi pinambyo Hama wi gbogo. Wila wi yirige maa tege censagbogo na ma we tara teelee sanmbala mbele paa pye wi tanla pe na.

² Wunlunana wi tunmbyeele mbele fuun paa pye na ceen le wunluwo go ki yeyongo ki na, paa pye na kannguuro kanni na go sogo Hama wi nogo naa gbogo, katugu wunlunana wo wila ki kono kan ma yo kila piin ma wi kan. Een fo, Maridoshe wi sila yenle mbaa kannguuro kanni konaa mbaa go sogo Hama wi nogo mbaa wi gbogo.

³ Wunlunana wi tunmbyeele mbele paa pye na ceen le wunluwo go ki yeyongo ki na, a pe si Maridoshe wi yewe ma yo fo: «Kono na wunlunana wi kan, yingi na, a ma si je li na?»

⁴ Paa pye naga wogo ki yuun wi ni pilige pyew. Een fo wii logo pe yeri. Pungo na, a pe si kaa ki wogo ki yo Hama wi kan, jango mbege jen na kaa pye Maridoshe, wo na wila pe pye ma yo wi yen Zhufuye woo, wi yaa koro mbaa ki piin ma.

⁵ A Hama wi sigi wele maga yan fo Maridoshe wii yenle mbaa kannguuro kanni konaa mbaa go sogo wi nogo, mbaa wi gbogo, a ki suu ya fo jenge.

[†] **3:1 3:1:** Amaleki setirige piile pe wunlunana Agagi wila pye Izirayeli woolo pe wunlunana Sawuli wi jugu (1 Sami 15).

⁶ Mbe Maridoshe wo nungba gbo Hama wila ki jate fo ko suu yenle tin. Mà jèn Maridoshe wila pye cenle ña woo, pàa ki yo wi kan. Kì pye ma, Zhufuye mbele fuun pàa pye wa wunlunaña Serisesi wi wunluwo tara ti lagapyew ki ni, a Hama wi nɛɛ jaa mbe pe gbo, katugu Maridoshe wila pye ki cenle woolo wo wa.

⁷ Yɛɛ li yenge kongbannga ki na, ko nga ki yen Nisan yenge ye, wunlunaña Serisesi wi wunluwo pi yɛɛ kɛ ma yiri shyen wolo li ni, a pè si Puri† wi wa, ko koro wo yen fo a pè si pete gbɔn Hama wi yegɛ sogowo, piliye yo naa yɛɛ li yeyen yi ni fuun yi wogo na. A pete gbongo kɛ si yenge kɛ ma yiri shyen wogo ko wo, ko nga ki yen Adari† yenge ye.

*Hama wila pye na jaa
mbe Zhufuye pe ni fuun pe gbo*

⁸ Kona, a Hama wì sigi yo wunlunaña Serisesi wi kan fo: «Cenle la woolo yen ma jaraga laga ma wunluwo tara ti lagapyew ki ni, cengele ke ni fuun ke sogowo. Pe yen pe ye. Pe lasiri kongolo ke yen ke ye cengele sanngala ke wogolo ke ni. Pe woro na tanri wunlunaña wi lasiri wi na. Mbe ki leele pe yaga yeyinngɛ na, wunlunaña wi tonli kpɛ woro wa ki ni.

⁹ Na kaa pye ki wunlunaña wi ndanla, we sɛwɛ wa yonlogo fo pe daga mbe tongo. Kona mi yaa warifuwe toni cenme taanri naa nafa taanri ma yiri kɛ ma yiri kangurugo (375) taanla mboo kan

† 3:7 3:7: Puri ko koro wo yen mbe pete gbɔn. Kila pye faa pe ma pete gbɔn kala la na. † 3:7 3:7: Adari yenge ki ma saa yala feviriye naa marisi yenge ko ni.

wunluwo kagala yegε wofenne pe yeri pe saa le wa wunlunana wi yarijende tegesaga ki ni.»

¹⁰ Ki pye ma, a wunlunana wi suu vegenε wi wo wa wi yeera yombeε li na maa kan Zhufuye pe winfo Hama wi yeri, Agagi setirige pyo Hamedata wi pinambyo we.

¹¹ Ko pungo na, a wunlunana wi sigi yo Hama wi kan fo: «Migi warifuwe wi yaga ma kan konaa ki leele pe ni, nga koon ndanla, ma ko pye pe na.»

¹² Kona, a pε si wunlunana wi sewε yonlogofenne pe yeri yeε li yenge kongbannga, ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na. Senre nda fuun Hama wila yo, a pε siri yonlogo mari torogo wunluwo tara teeε pe yeri, naa kindaye teeε konaa cengeε teeε pe yeri. Wunluwo tara ti lara nungba nungba pyew pe sewε wila yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo po ni. Cengeε ke ni fuun nungba nungba ke woro tila yonlogo ma yala ke senre to ni. Paa sewεεε pe yonlogo wunlunana Serisesi wo mege na, mee tegere tege pe na wunlunana wi yombeε vegenε† wi ni.

¹³ Paa ki sewεεε pe kan pitunmbolo mbele pε wege poro yeri pe sa pe kan wunlunana wi tara ti kinda nungba nungba pyew wi ni, ma yo pe Zhufuye pe ni fuun pe gbo, pe pe tongo pe pe ko pe pe wo wa pilige nungba ki ni, piile naa leleεε, naa jeεε konaa piyengeε ke ni. Pege wogo ki pye

† **3:12 3.12:** Ki yombeε vegenε wila pye na wunlunana wi yawa po nari. Wunlunana wi yeera tegere to tila pye wa vegenε wi na. Kila pye pe maa tege ma wunlunana wi tegere ti tege sewεεε pe na. Kila pye, ki vegenε wi ka pye lere na yeri, wi ma ya na gbegele wunlunana wi mege na.

yɛɛ li yɛnge kɛ ma yiri shyɛn wogo, ki pilige kɛ ma yiri taanri wogo ko ni; ko ki yɛn Adari yɛnge ye. Fɔ pe pe kɛɛ yaara ti koli fun.

¹⁴ Pàa sɛwɛ wì sɛnrɛ nungba ti yɔnlɔgɔ mari torogo tara ti kinda nungba nungba pyew wi ni, maga kala li yari leele pe ni fuun pe kan, jango pe pe yɛɛ gbɛgɛɛ ki pilige ki mɛgɛ ni.

¹⁵ Pitunmbolo mbele pè wege, a pè si yiri ma fyɛɛɛ ma kari ma yala wunlunana wi senyoro ti ni. A pè sigi kondɛgɛɛ li yari fun wa wunluwo ca Suzi ki ni. A wunlunana wo naa Hama wi ni pè si cɛn na woo. Ma si yala Suzi ca woolo poro la pye na gbele.

4

Maridoshe wila Esiteri wi yenri sagawa ni

¹ Naa Maridoshe wila kaa nga fuun kila pye ki wogo ki jɛn, a wì suu yaripɔɔ ti walagi, ma jatere piriwɛn yaripɔɔ lɛ ma le, mɛɛ cɔnrɔ wo wi yɛɛ na. A wì si kari wa ca ki nandogomɔ, wi nawa pila pye ma tanga wi na, a wila kɔnngɔɔ waa.

² A wì si kari ma saa yere fɔ wa wunlunana wi yeyɔngɔ ki na, katugu ki sila daga lere mbe ye wa wunlunana wi laga nawa jatere piriwɛn yaripɔɔ ni wi na.

³ Wunlunana wi senyoro to naa wi sɛwɛ wi ni tila gbɔn kinda na fuun ni, kila pye kunwo kayanga Zhufuye pe yeri. A pe nɛɛ yɛnge nii, na yanli, na gbele. Pe legɛɛ la pye na sinlɛɛ jatere piriwɛn yaripɔɔ na konaa wa cɔnrɔ ti ni.

⁴ Kala na làa pye, a Esiteri wi tunmbyeele jεεε naa wi go tunmbyeele nambala pè si pan mali yεεε yo Esiteri wi kan. A kì si wunlunjo wi jatere wi piri wi na fɔ jεηγε. A wì si yaripɔɔ torogo wa Maridoshe wi yeri ma yo wi jatere piriwen yaripɔɔ ti wɔ wi yεε na, wi ko yaripɔɔ to le. Eεn fɔ, a Maridoshe wì si je.

⁵ Kì pye ma, a Esiteri wì si tunmbyeele mbele wunlunaja wila kan wi yeri paa tunngo piin wi kan nungba yeri, pàa pye naa yinri Hataki. A wì suu tun ma yo wi sa Maridoshe wi yewe ki wogo ki go ki ni.

⁶ A Hataki wì si yiri ma kari wa Maridoshe wi yeri wa katogo, wa wunlunaja wi go yeyongo yesinme pi na.

⁷ A Maridoshe wì si kagala ηgele fuun kàa pye wi na ke yεεε yo wi kan konaa penjara yon nga Hama wila yo wi yaa le wa wunluwɔ go yarijende tεgesaga ki ni ti ni, jango mbe Zhufuye pe ni fuun pe gbo.

⁸ Wunlunaja wi kondεgele na pàa yari Zhu-fuye pe tɔngowɔ wogo ki na wa wunluwɔ ca Suzi ki ni, a Maridoshe wì sigi kondεgele li senre ti sewe wa kan Hataki wi yeri fɔ wi saa naga Esiteri wi na, wiri yεεε yo wiri filige wi kan, fɔ wi kari wa wunlunaja wi yeri wi saa yenri ηgbanga fɔ wi yon wi woolo pe na.

⁹ Kì pye ma, a Hataki wì si songɔɔ ma saa Maridoshe wi senre ti yεεε yo Esiteri wi kan.

¹⁰ Eεn fɔ, a Esiteri wì si tunngo kan Hataki wi yeri ma yo wi saga yεεε yo Maridoshe wi kan fɔ:

¹¹ «Wunlunaja wi tunmbyeele pe ni fuun, naa

wi wunluwo tara ti kindaye woolo pe ni fuun pège jèn ma yo naña nakoma jèlè ña fuun ka ye wa wunlunana wi korogo wa wi laga nawa, na pe suu yeri, lasiri kono nungba yèn wa, na ligi naga ma yo ki lerefo wi daga poo gbo, ki lasiri kono li yèn lere pyew wolo; kaawo wunlunana wi kaa tɛ gbotangala li sanga mbeli kan ña yeri wo wi ma koro mbagbowo. Ma si yala, mi wo na, nala yèn ki pilige nafa ma yiri kɛ, na pe fanla yeri mbe kari wa wunlunana wi yeri.»

¹² A pè si saa Esiteri wi sɛnrɛ ti yo Maridoshe wi kan.

¹³ Kona, a Maridoshe wì si ti, a pè saa Esiteri wi yon sogo ma yo fɔ: «Maga kaa ki jate ndɛɛ naa mà kaa pye wa wunluwo go ki ni, mboro nungba ma yaa sho Zhufuye pe ni fuun pe sogowo.

¹⁴ Katugu nala, na maga pyeri wa ki kala na li ni, Zhufuye pe yaa sagawa naa showo ta mbe yiri laga ka yɛgɛ ni[†], ɛɛn fɔ mboro naa ma to go woolo pe ni, pe yaa ye tongo. Ambɔ ki jèn na kaa pye ki wagati ña wi kala lo ma li ti ma pye wunlunjo?»

¹⁵ Kona, a Esiteri wì si ti, a pè saa Maridoshe wi yon sogo ma yo fɔ:

¹⁶ «Kari ma sa Zhufuye mbele fuun pe yèn wa wunluwo ca Suzi ki ni pe gbogolo ye yenge le na kan. Yaga ka li, yaga si ka wo fɔ sa gbɔn pilige taanri, ki sonlo naa ki yembine. Mi jate, mi naa na tunmbyeele jɛɛlɛ pe ni we yaa yenge le fun. Ko punjo na, mi yaa ye wa wunlunana wi

[†] 4:14 4:14: Nga kì yo fɔ Zhufuye pe yaa sagawa naa showo ta mbe yiri laga ka yɛgɛ ni ki yèn na jate ma yo sagawa naa showo pi yaa yiri wa Yɛnnɛle lo yeri.

korogo, ali mbege ta ki yen lasiri kono li jogowo. Na kiga yere mbe ku wi yo, pa mi yaa ku.»

¹⁷ Ki pye ma, a Maridoshe wi si kari ma saa nga fuun Esiteri wila yo ki pye.

5

*Esiteri wila sogolo gbolo sogo
wunlunana wo naa Hama pe kan*

¹ Naa pilige taanri wogo kila kaa gbon, a Esiteri wi suu wunluwo yariporo ti le, ma saa ye ma yere wa wunlunana wi laga nawa, wa wunlunana wi go ki yesinme na. Wunlunana wila pye ma cen wa wi wunluwo jongo ki na, wa wunluwo go ki ni, ma yegge wa wa yeyongo ki yeri.

² Naa wunlunana wila kaa wunlunjo Esiteri wi yan yeresaga wa laga nawa sanga na ni, a wi si kajenge pye Esiteri wi kan. A wi suu te gbotangala na laa pye wi kee li sanga mali kan Esiteri wi yeri. A Esiteri wi si fulo wa, mee jiri te gbotangala li numala li na.

³ A wunlunana wi suu pye fo: «Yingi maa jaa, wunlunjo Esiteri? Yingi maa jaa mbe yenri? Ali na ma kaa wunluwo pi walaga nungba jaa, mi yaa pi kan ma yeri.»

⁴ A Esiteri wi suu yon sogo ma yo fo: «Na kaa pye koon ndanla wunlunana, mi sogolo gbolo sogo ma yo mboro naa Hama ye sa li wa na yeri nala.»

⁵ A wunlunana wi si tunngo torogo ma yo pe sa Hama wi pye wi pan fyaw, jango pe kari Esiteri wi yerege ki na.

Kì pye ma, sɔgolo gbolo na Esiteri wila sogo, a wunlunana wo naa Hama wi ni pè si kari wa ki liwen pi na.

⁶ Ma pe ta pàa pye na duwen wi woo, a wunlunana wì si Esiteri wi pye fɔ: «Maga yaraga nga fuun yenri, ki yaa kan ma yeri. Yingi maa jaa? Ali na kaa pye wunluwo po walaga yi, pi yaa kan ma yeri.»

⁷ A Esiteri wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yaraga nga mila yenri, yaraga nga mila jaa we?

⁸ Na kaa pye na kala lɔɔn ndanla wunlunana, na kaa pye ma mbe yenle mbe nga mila yenri ma yeri ki kan na yeri, mbe nga mila jaa ki pye, mi yaa sɔgolo gbolo la sogo naa goto, wunlunana, mboro naa Hama wi ni, ye pan ye li naa. Kona wunlunana, mi yaa ma yɔn sogo mbe yala ma senre ti ni.»

*Hama wila pye na jaa
mbe Maridoshe wi gbo*

⁹ Ki pilige ki ni, a Hama wì si yiri wa wunlunjo wi yeri nayinme naa yɔgorimo ni. Eɛn fɔ, a wì si saa Maridoshe wi yan wi yen ma cɛn le wunluwo go ki yeyongo ki na. Maridoshe wii yenle mbe yiri wi yege sɔgowo mboo gbogo, wii si seri wi kala na. A wì si nawa ngban Maridoshe wi ni fɔ jenge.

¹⁰ Kona ki ni fuun, a wì sigi kun wi yee ni, mee kari wi go. Wì ka saa gbɔn, a wì si ti, a pè saa wi wenne poro naa wi jo Zereshi wi ni pe yeri wi kan.

¹¹ Kona, a wì suu penjagboro tawa pi senre yo pe kan, naa wi piile pe legewe wogo ki ni

konaa yege nga na wunlunana wuu yirige maa gbogo ma we wi tara teelee naa wi wunluwo go tunmbyeele pe na ki wogo ki ni fuun ki ni.

¹² A wi si pe pye naa fo: «Mbe taga wa ko na, wunlunjo Esiteri wi sogolo gbolo na sogo, wii lere wa yeri wi pinle wunlunana wi ni li na, kaawo mi nungba. Wi yere mi naa wunlunana wi ni we yeri naa goto wa wi yee yeri.

¹³ Een fo ko ka woro na yege na yaraga ka, na mi ka Zhufuye nana Maridoshe wi yan censaga sanga o sanga le wunlunana wi yeyongo ki na we.»

¹⁴ Kona, a wi jo Zereshi wo naa wi wenne pe ni fuun pe suu pye fo: «Ti pe tige titonlogo ka gbegele, pege kan ki titonlowo pi metere nafa ma yiri kangurugo bo. Goto pinliwe ni, ma saga yenri wunlunana wi yeri fo wigi yaga pe Maridoshe wi nari wa ki na. Ko pungo na, ma yaa pinle mbe kari wunlunana wi ni nayinme coli wa liwen gboo pi na.»

A ki senre ti si tanla Hama wi ni. A wi si ti, a pe tige titonlogo ki gbegele maga kan.

6

Hama wila go sogo

Maridoshe wi yege sogowo

¹ Ki pilige ki yembine li ni, wunlunana wi sila ya mbe wonlo. A wi sho fo pe pan wagati kapyegele sewe wi ni, wo na paa pye na wunluwo tara ti kapyegele ke yonlogi wa wi ni we. A pe pan maa kara wunlunana wi kan.

² A pe sigi yan wa wi ni fo wunlunana wi yeyongo korosifenne shyen, Bigitan naa Tereshi,

pàa yon le wunlunana Serisesi wi na mboo gbo, fo a Maridoshe wigi wogo ki logo maga yo[†].

³ Ki pye ma, a wunlunana wi si yewe ma yo fo: «Gbogwo pipiin we Maridoshe wi gbogo konaa ma tonli wiwiin kan wi yeri ki wogo ki na?»

A wunlunana wi tunmbyeele pe suu yon sogo ma yo fo: «Yaraga ka si pye wi kan.»

⁴ A wunlunana wi si yewe ma yo fo: «Amba wi yen wa laga nawa?» Ko la yala Hama wi pan le wunluwo go yeyongo ki na mbe pan mbege yenri wunlunana wi yeri fo pe Maridoshe wi yigi poo nri wa tige titonlogo nga wila gbegele wi mege ni ki na.

⁵ Wunlunana wi tunmbyeele nambala pe suu yon sogo ma yo fo: «Hama wi yen wa laga nawa.»

A wunlunana wi sho fo: «Ye ti wi ye laga.»

⁶ Kona, a Hama wi si ye. A wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbogo, yingi ki daga mbe pye wi kan?»

A Hama wi suu yee pye fo: «Wunlunana wila jaa mbe amba gbogo, na mi ma?»

⁷ A Hama wi si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbogo,

⁸ ki daga pe pan derigbogo nga wunlunana wi le ka ni, naa wunlunana wi lugu shonye mbele na wa ni pe wunluwo njala kan ki shon wi kan.

⁹ Pe derigbogo konaa shon wi kan wunlunana wi legboolo wa yeri, na wi yen megfo. Wo mbe derigbogo ki le wunlunana wila jaa mbe nana na gbogo wi na, wuu luguro wa shon wi na, wi fefe wi ni wa ca ki katogo ki ni, mbaa jorogi ngbanga

[†] 6:2 6.2: Esite 2.21-22

wi yege, mbaa yuun fo: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbogo, pa ki yen na piin wi kan yeen.» »

¹⁰ A wunlunana wi si Hama wi pye fo: «Fyeele ma ki derigbogo konaa ki shon wi ni ti le paa yege nga na maga yo we. Zhufuye nana Maridoshe na wi yen ma cen le wunluwo go yeyongo ki na, maga pye ma wi kan ce. Nga fuun ma yo, maga ka ka yaga mbapyewe.»

¹¹ Ki pye ma, a Hama wi si saa derigbogo ki le naa shon wi ni, ma derigbogo ki le Maridoshe wi kan, maa luguro shon wi na, ma fefe wi ni wa ca ki katogo ki ni, na jorogi ngbanga wi yege, na yuun fo: «Wunlunana wila jaa mbe nana na gbogo, pa ki yen na piin wi kan yeen.»

¹² Ko pungo na, a Maridoshe wi si songoro ma kari wa wunlunana wi yeyongo ki na, een fo, a Hama wi si fyeele ma kari wi go yesanga ni, maa go ki ton fere ti kala na.

¹³ Nga fuun kila pye Hama wi na, a wi sigi yege yo wi jo Zereshi konaa wi wenne pe ni fuun pe kan. A wi yerifenne poro naa wi jo wi ni pe suu pye fo: «Ki Maridoshe na wi yen Zhufuye woo, ki kaa pye ma tolo li le wi yege sogowo, ma se ya fannga ta wi na. Tolo lo na, ma yaa to pew wi yege sogowo.»

¹⁴ Ma pe ta paa pye na para Hama wi ni bere, a wunlunana wi tunmbyeele pe si gbom wa, mee kari Hama wi ni fyeele na wa Esiteri wila sogolo gbolo na sogo li laga ki na.

7

Hama wi gbokala

¹ Kì pye ma, a wunlunaṇa wo naa Hama wi ni pè si kari wa wunlunjo Esiteri wi go sa liwen gbɔɔ pi li.

² Ki pilige shyen wogo ki na, ma pe ta pàa pye na duven wi woo, a wunlunaṇa wì si nuru naa ma Esiteri wi yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa mbe yenri wunlunjo Esiteri? Ki yaa kan ma yeri. Yingi maa jaa? Ali na kaa pye wunluwo pi walaga yi, pi yaa kan ma yeri.»

³ Kona, a wunlunjo Esiteri wì suu yon sogo ma yo fɔ: «E, wunlunaṇa, na kaa pye na kala loon ndanla, na kaa pye koon ndanla, nga mila yenri, ko yen mala yaga yinwege na, nga mila jaa koyi nga fɔ na woolo pe koro go na;

⁴ katugu mi naa na woolo pe ni pè we pere, jango pe we tongo, pe we gbo pe we ko. Ndeɛ pè we pere we pye kulonambala naa kulojaala, mi se jen na para ki na; katugu go se jen na pye ki na, mbaa wunlunaṇa ma tege ki kala na li ni†.»

⁵ Kì pye ma, a wunlunaṇa Serisesi wì si senre ti le, mɛɛ wunlunjo Esiteri wi yewe ma yo fɔ: «Ambo fɔ wi? Lere ṇa wì kotogo ta maga kala cenle na li jate, wi yen se yeri?»

⁶ A Esiteri wì suu yon sogo ma yo fɔ: «We winfo naa we jugu wo wi yen ki lepee Hama ṇa we.»

† 7:4 7.4: Ṇga kì yo fɔ: *Katugu go se jen na pye ki na, mbaa wunlunaṇa ma tege ki kala na li ni*, kì senre ti koro wi woro ma jen ma filige Eburuye senre ti ni. Seweɛle pele ni kì yonlogo wa ma yo fɔ: Eɛn fɔ, we jugu wì tonli ṇa kan, wunlunaṇa wi yaa bonlo yaraga ṇa na, kì tonli wi se ya mbege yongo songoro wi na.

Kì pye ma, a Hama wi sunndo wì si kòn wi na fò jèngge wunlunana wo naa wunlunjo wi ni pe yegge sògowa.

⁷ A wunlunana wì si yiri le liwen lisaga nangbanwa gbɔɔ ni, mɛɛ kari wa wunluwo go laga nawa nanjo kologo ki ni. Eɛn fò, a Hama wì si koro wa na wunlunjo Esiteri wi yenri, jango wuu go sho, katugu wila ki yan fò wunlunana wi yaa kapege pye wi na.

⁸ A wunlunana wì si songoro ma yiri wa wunluwo go laga nawa nanjo kologo ki ni ma pan wa lisaga ki ni. Esiteri wila pye sinleyaraga nga na ma sinle ma sanga, a wì si pan ma Hama wi ta wì to wa ki na.

Kona, a wunlunana wì si gbele ngbanga ma yo fò: «Wì yere to wunlunjo wi na naa lagajaa jele na yegge sògowa laga na go ki ni yere?» Naa wunlunana wila kaa ko senre to yo laga nga na, a pè si Hama wi yegge ki tɔn†.

⁹ Haribona nga wila pye wunlunana wi go tunmbyeele wa, a wo si wunlunana wi pye fò: «Wele, Hama wo jate wì tige titonlogo ka gbegele mbe Maridoshe wi nɔri wa ki na, wo nga wi senyoro tila yon wunlunana wi na we. Ki tige ki yen kansaga wa Hama wi go yon ki na, ki titonlowo pi yen metere nafa ma yiri kangurugo.»

Kona, a wunlunana wì sho fò: «Ye sa Hama wi nɔri wa ki na.»

¹⁰ Kì pye ma, tige titonlogo nga Hama wila gbegele Maridoshe wi mɛɛ ni, a pè si saa Hama

† 7:8 7.8: Pàa Hama wi yegge ki tɔn mbege naga fò wila daga poo gbo.

wi nɔri wa ki na. Ko punɔgo na, a wunlunana wi nanɔbanwa pì si sogo wi na.

8

*Wunlunana wila censagboɔ kan
Maridoshe wi yeri
koonaa ma kondɛgele tɛge
mbe yon Zhufuye pe na*

¹ Ki pilige nungba ki ni, a wunlunana Serisesi wì si Zhufuye pe winfo Hama wi go ki kan wunlunɔ Esiteri wi yeri. Ko pyengolo, a Maridoshe wì si kari wa wunlunana wi yeri, katugu Esiteri wila ki yo wi kan ma yo Maridoshe wi yen wi go lere.

² Kona, a wunlunana wì suu vegenɛ wi wo maa kan Maridoshe wi yeri, katugu wila wi sho Hama wi yeri. A Esiteri wì si Maridoshe wi tɛge Hama wi go ki go na.

³ Esiteri wi sila ki yaga ko na. A wì si saa para naa wunlunana wi ni, ma to wi jegele sɔgowo, maa yenri na gbele wuu yinriwe ta, jango Agagi setirige pyo Hama wila kapege naa kala na kon ma tɛge Zhufuye pe mɛge ni, wunlunana wigi sa.

⁴ A wunlunana wì suu tɛ gbotangala li sanga mali kan Esiteri wi yeri. A Esiteri wì si yiri ma yere wunlunana wi yɛge sɔgowo,

⁵ mɛɛ yo fo: «Wunlunana, na kaa pye koon ndanla, na kaa pye ma mbe kajenge pye na kan, na kaa pye ki yala wunlunana ma yɛge na, a na kala loon ndanla, sewɛɛle mbele Hamedata pinambyo Hama, na wi yen Agagi setirige pyo, wila yonlogo ma torogo wunlunana wi tara

kindaye pe ni fuun pe ni, ma yo pe Zhufuye mbele pe yen wa pe gbo, wunlunana wigi yaga wi seweɛɛ pele yege yonlogo wigi katεεge ki sa.

⁶ Katugu jologo nga ki yaa to na woolo pe na, mi yaa ki yan mbe si ya mbege kun na yeε ni meɛ? Mbe ya mbe pye na woolo pe gbowo pi sere mbe sigi kun na yeε ni meɛ?»

⁷ Kona, a wunlunana Serisesi wi sigi yo wunlunjo Esiteri wo naa Zhufuye nana Maridoshe wi kan fo: «Wele, mi Hama wi go ki kan Esiteri wi yeri. A pe Hama wi nɔri wa tige titonlogo ki na, katugu wila yiri Zhufuye pe korogo.

⁸ Yoro wo na, koni, yaraga o yaraga ki ye ndanla Zhufuye pe yonwo pi kala na, yege yonlogo wunlunana wi mege na. Ye wunlunana wi vegenε tegerε ti taga wi na. Katugu katεεge sewε na pe ma yonlogo wunlunana wi mege na, mboo tegerε ti taga wi na, wi senre ti se ya kannga.»

⁹ Le ki yongolo nungba ke ni, yeɛ li yenje taanri wogo ki pilige nafa ma yiri taanri wogo ki na, ko nga pe yinri Sivan yenje ye, a pe si wunlunana wi sewε yonlogofenne pe ni fuun pe yeri. A pe si seweɛɛ pele yonlogo ma yala Maridoshe wila senre nda yo ti ni, ma pe torogo Zhufuye, naa tara teeɛ, naa fannga fenne, naa kindaye cenme naa nafa ma yiri koloshyen (127) teeɛ pe kan, maga ɛ wa Endi tara fo ma pan ma gbɔn wa Kushi tara. Tara nungba nungba pyew ti seweɛɛ paa pe yonlogo ma yala pe senre yonlogolomo pi ni. Cenɛ nungba nungba pyew li seweɛɛ paa pe yonlogo ma yala pe senre to ni. Zhufuye pe seweɛɛ paa pe yonlogo ma yala pe

senre yonlogolomo pi ni konaa pe senre ti ni.

¹⁰ Pàa seweèle pe yonlogo wunlunana Serisesi wi mege ki na, maa tegera ti taga pe na, mee pe kan pitunmbolo mbele pe maa shonye fee pele yeri, a poro kari pe ni wunlunana wi shonye pele na, mbele pe wege.

¹¹ Wunlunana wila konɔ kan wa ki seweèle pe ni ma yo Zhufuye pe yen ca nga fuun ni, pe pe yee gbogolo laga nungba wa ki laga ki na, paa pe yee go singi. Wunluwo tara ti ni cenle na fuun woolo konaa kinda na fuun woolo ka yiri mbe to Zhufuye pe na malingbonyaara ni, Zhufuye pe pe tongo, pe pe gbo pe pe ko, mbe pinle pe pile naa pe jele pe ni, pe pe yaara ti koli.

¹² Pege wogo ki pye pilige nungba ki ni wunlunana Serisesi wi tara lagapyew ki ni, yele li yenje ke ma yiri shyen wogo, ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na, ko nga ki yen Adari yenje ye†.

¹³ Pàa ki sewe cenle nungba wi yonlogo maa torogo cengele ke ni fuun ke kan kinda wi ni fuun wi ni, a ki pye kondengele jango Zhufuye pe pe yee gbengele ki pilige ki na mbe pe kayanga wo pe juguye pe ni.

¹⁴ Pitunmbolo pàa lugu wunlunana wi shonye mbele pe wege pe na, ma fyeele ma kari fyeele na wunlunana wi tunngo ki ni. Ki kondengele li senre pàa ti yari fun wa wunluwo ca Suzi ki ni.

¹⁵ A Maridoshe wi si yiri wa wunlunana wi yeri wunluwo yariporo ni wi na, nda tila pye nganra

† 8:12 8.12: Ki pilige ko Hama wila ki konɔ kan, maga naga ma yo pe Zhufuye pe tongo; Esite 3.13.

woro konaa ma filige, naa tɛ wunluwɔ njala ni, konaa derigbɔɔ ni nga ki yɛn fige naa yɛngɛ ni. Suzi ca woolo pàa pye na tinni konaa na yɔgɔri nayinmɛ ni.

¹⁶ Zhufuye pe yɛgɛ welewe pìla tanla, a kì pye yɔgɔrimɔ, naa nayinmɛ konaa cew tawa.

¹⁷ Kinda o kinda, naa ca o ca konaa laga o laga wunlunana wi senyoro naa wi kondɛgɛlɛ lì ni ti senrɛ tila gbɔn wa, kila pye Zhufuye pe yeri nayinmɛ, naa yɔgɔrimɔ, naa liwɛn gbɔɔ konaa feti pilige. Tara woolo pe lɛgɛrɛ la taga Zhufuye pe na, katugu pàa pye na fyɛ Zhufuye pe yɛgɛ.

9

Zhufuye pàa pe juguye pe gbo

¹ Yɛlɛ lì yɛngɛ kɛ ma yiri shyɛn wogo, ko nga ki yɛn Adari yɛngɛ yɛ, ki pilige kɛ ma yiri taanri wogo ki na, a wunlunana wi senyoro naa wi kondɛgɛlɛ lì pyesanga wì si gbɔn. Zhufuye pe juguye pàa pye naga jate pe yaa fannga ta Zhufuye pe na. Ɛɛn fɔ, a kala lì si wa ma kannga, a Zhufuye poro si fannga ta pe winfɛnnɛ pe na.

² Zhufuye pàa pe yɛɛ gbogolo wa pe cagbɔɔ ti ni, wunlunana Serisɛsi wi wunluwɔ tara kindaye pe ni fuun pe ni, jango mbele pàa pye naga jaa mbe kapege pye pe na, pe malaga gbɔn pe ni. Lere kpɛ wo sila ya yere mbe pe sige, katugu leelee pe ni fuun pàa fyɛ pe yɛgɛ.

³ Tara teelee pe ni fuun, naa tara ti legbɔɔlɔ, naa kindaye teelee konaa legbɔɔlɔ mbele pe ma pye le wunlunana wi tanla, pàa Zhufuye pe saga, katugu pàa pye na fyɛ Maridoshe wi yɛgɛ.

⁴ Mà jɛn Maridoshe wɪla kaa pye legboɔ wa wunluwɔ go ki ni. Wi mɛgɛ kɪla yiri tara ti lagapyew ki ni. Wɪla pye na fannga taa na kee yɛgɛ.

⁵ Kì pye ma, Zhufuye pàa pe juguye pe gbɔɔ gbɔn tokobi ni, ma pe gbo, ma pe tɔngɔ, ma nga kì pe ndanla ki pye poro mbele pe winfenne pe na.

⁶ Zhufuye pàa lere cɛnmɛ kangurugo (500) wo gbo wa wunluwɔ ca Suzi ki ni,

⁷ ma pinlɛ Parishandata ni, naa Dalifɔn, naa Asipata,

⁸ naa Porata, naa Adaliya, naa Aridata,

⁹ naa Parimashita, naa Arizayi, naa Aridayi konaa Vayezata.

¹⁰ Ki leele kɛ poro pàa pye Hamedata pinambyɔ Hama ɲa wɪla pye Zhufuye pe winfɔ wi pinambiile wele. Ɛɛn fɔ Zhufuye pe sila pe kɛɛ yaara ti koli.

¹¹ Leele mbele pàa gbo wa wunluwɔ ca Suzi ki ni, pàa pe yɔn ki naga wunlunaɲa wi na ki pilige nungba ki ni.

¹² A wunlunaɲa wì si wunlunɲɔ Ɛsiteri wi pye fɔ: «Zhufuye pè lere cɛnmɛ kangurugo (500) wo gbo laga wunluwɔ ca Suzi ki ni konaa Hama wi pinambiile kɛ pe ni. Yɪngi pe pye wunluwɔ tara ti lara sannda ti ni? Ɛɛn fɔ yɪngi maa jaa mbe yɛnri naa? Mì yaa ki pye ma kan. Yɪngi maa jaa ki pye ma kan naa? Ki yaa kan ma yeri.»

¹³ A Ɛsiteri wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na kaa pye kɔɔn ndanla wunlunaɲa, Zhufuye mbele pe yɛn laga wunluwɔ ca Suzi ki ni, nga pè pye nala

pege yongo pye naa goto, pe Hama wi pinambiile ke pe gboolo pe norogi tiye titonloyo ya na.»

¹⁴ A wunlunana wi si konɔ kan ma yo ki pye ma. A pɛ sigi kondɛgɛɛ li yari wa wunluwo ca Suzi ki lagapyew ki ni. A pɛ si Hama wi pinambiile ke pe norogi tiye titonloyo ya na.

¹⁵ Zhufuye mbele paa pye wa Suzi ca ki ni, pɛ si pe yɛɛ gbogolo naa fɔnngo Adari yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, mɛɛ lere cɛnmɛ taanri (300) wo gbo wa Suzi ca ki ni; ɛɛn fɔ pe sila pe kɛɛ yaara to ta kpɛ koli.

¹⁶ Zhufuye sanmbala mbele paa pye wunluwo tara ti lara sannda ti ni, a pɛ si pe yɛɛ gbogolo, jango mbe malaga gbɔn mbe pe yɛɛ go sho konaa mbe pe yɛɛ tanga pe juguye pe na. Paa pe juguye lere waga nafa taanri ma yiri ke ma yiri kangurugo (75 000) gbo pe ni, ɛɛn fɔ pe sila pe kɛɛ yaara to koli.

¹⁷ Ko la pye Adari yenge ki pilige ke ma yiri taanri wogo ki na. Ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki na, a pɛ si cɛn ma wogo, mɛɛ ki pilige ki pye liwen gbɔɔ naa nayinmɛ pilige.

¹⁸ Zhufuye mbele paa pye wa Suzi ca poro na, paa pe yɛɛ gbogolo yenge ki pilige ke ma yiri taanri wogo naa tijere wogo ki na, mɛɛ cɛn ma wogo pilige ke ma yiri kangurugo wogo ki na ma ko pye liwen gbɔɔ naa nayinmɛ pilige.

¹⁹ Ko kɪ ti Zhufuye mbele pe yɛn ma cɛn wa yan nawa cara ti ni, pɛ Adari yenge ki pilige ke ma yiri tijere wogo ki tɛgɛ, a kɪ pye nayinmɛ, naa liwen gbɔɔ, konaa feti pilige, nga ni pe maa yaakara torogi pe yɛɛ kan.

*Nadowo feti na
pe yinri Purimu wi lesaga*

²⁰ Kona, a Maridoshe wì sigi kagala ke ni fuun ke yonlogo sɛwɛɛɛ na, mɛɛ pe torogo Zhufuye mbele fuun pàa pye wa wunlunaŋa Serisesi wi wunluwo tara kindaye pe ni fuun pe ni pe yeri, mbele pè yongo konaa mbele pè lali pe yeri,

²¹ maga yo pe kan fɔ pe Adari yenge ki pilige kɛ ma yiri tijere wogo naa pilige kɛ ma yiri kangurugo wogo ki tɛgɛ, yi pye feti piliye yɛɛ nunɗba nunɗba pyew.

²² Katugu Zhufuye pàa ya pe juguye pe ni ma wogosaga ta ko piliye yo ni. Ki yenge ki ni, a pe jologo ki kanɗa ma pye nayinmɛ; a pe kunwo kayanɗa ki kanɗa ma pye yɔgɔrimɔ. Ki pye ma, a wì sho fɔ pege piliye yi tɛgɛ yi pye liwen gbɔɔ naa nayinmɛ piliye, paa yaakara torogi pe yɛɛ kan konaa paa yarikanra kaan fyɔnwɔ fɛnnɛ pe yeri.

²³ Ki feti na Zhufuye pàa nogo lɛ ma pye konaa kagala ngele Maridoshe wila yonlogo, pàa ke tɛgɛ kalɛgɛ.

²⁴ Katugu Agagi setirige pyɔ Hamedata wi pinambyɔ Hama na wila pye Zhufuye pe winfɔ, wila ki kɔn maga tɛgɛ mbe Zhufuye pe tongo. Wila Puri wi wa, ko kɔrɔ wo yen fɔ wila petɛ gbɔn mbe pe jolo konaa mbe pe tongo.

²⁵ Ɛɛn fɔ, naa Ɛsiteri wila kaa kari wa wunlunaŋa wi yeri, a wì si kono kan maga yonlogo ma yo fɔ kapege nga Hama wila jate mbe pye Zhufuye pe na, ki songoro ki to wo jate wi na. Poo nɔri wa tige titonlogo ki na wo naa wi pinambiile pe ni.

²⁶ Ko kɪ ti pe maa ki fɛti piliye yi yinri Purimu† ma yala Puri mɛgɛ ki ni. Kɪ pye ma, kagala ngele fuun kàa pye ma yɔnlɔgɔ wa sɛwɛ ɲa Maridoshe wila torogo wi ni, konaa poro jate ɲa pàa yan yenlɛ ni naa ɲa kila pye pe na ki ni,

²⁷ a Zhufuye pè si ko pye kalɛgɛ maga tɛgɛ pe yɛɛ kan, naa pe setirige piile pe kan konaa mbele fuun ka mara pe na pe kan, fɔ pe yaa la ki piliye shyen fɛti wi piin yɛlɛ pyew, mbe yala ɲa ki yɔnlɔgɔ ki ni konaa wagati ɲa wì tɛgɛ wi ni.

²⁸ Fɔ pe setirige piile mbele fuun pe yaa ka yiri pungo na, paa nawa tuun ki piliye shyen fɛti wi na paa wi piin go pyew ki ni, naa kinda pyew wi ni konaa ca pyew ki ni. Ki Purimu fɛti piliye yiga ka sa Zhufuye pe yeri, pe setirige piile paga ka fɛgɛ yi na.

²⁹ Wunlunjo Esiteri, Abihayili sumborombyɔ we, a wì si sɛwɛ wa yɔnlɔgɔ ma pinlɛ Zhufuye naɲa Maridoshe wi ni, pe fanɲa ki ni fuun ni, jango mbe Purimu sɛwɛ shyenwoo wi kala li yo mbeli filige.

³⁰ Kona, a pè si sɛwɛɛlɛ torogo Zhufuye pe ni fuun pe yeri Serisesi wi wunluwɔ tara kindaye cɛnmɛ naa nafa ma yiri kolɔshyen (127) pe ni. Yeyinɲge naa kaselege sɛnrɛ tila pye ma yɔnlɔgɔ wa pe ni.

³¹ A pè si Purimu fɛti piliye wogo ki yo maga filige pe kan fɔ paa wi piin wagati ɲa wì tɛgɛ wi ni, paa yɛgɛ ɲa na Zhufuye naɲa Maridoshe wo naa wunlunjo Esiteri wi ni pàa ki kɔn maga tɛgɛ we; konaa yɛgɛ ɲa na kila kɔn ma tɛgɛ

† 9:26 9.26: Esite 3.7

Zhufuye poro naa pe setirige piile pe kan, ma yala pe yenje lege wogo naa pe kunwo gbelege wogo ki ni we.

³² Ki pye ma, Esiteri wi senyoro tila yeresaga kan Purimu feti wogo ki yeri; ki woro ti yen ma yonlogo wa sewe wi ni.

10

Wunlunana Serisesi wo naa Maridoshe pe gbogwo kala

¹ Wunlunana Serisesi wila nizara wogo wa wi wunluwo tara woolo pe na, naa leele mbele pa pye logo furo nda wa kogje wi nandogomo pe na.

² Wila yawa ta ma kagala ngele pye, naa wi kotogo kagala ke ni konaa wila Maridoshe wi yirige maa tege censagbogo na yegge nga na, ki kagala ke ni fuun ke yen ma yonlogo wa Medi tara naa Perisi tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³ Ma jen Zhufuye nana Maridoshe wo wila pye fannga fo ma taga wunlunana Serisesi wi na. Wila pye legbo Zhufuye pe sogwo. Wi kala laa pye maa sefenne pe ndanla. Wila pye naa woolo pe yonwo pi jaa konaa na para poro mbele wi cenle woolo pe yeyinnye wogo ki na.

**Bibulu Jinmiire ni
Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Djimini Senoufo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

a4863791-1c91-5f31-9a8f-034a18a2f8d8